

SNG Drama Ljubljana

Saša Pavček – *Čisti vrelec ljubezni*

(premiera 18. oktobra 2003)

Čisti vrelec ljubezni je dramski prvenec igralkke Saše Pavček, ki na izostren način razpira celo paleto vprašanj o nezvestobi, izkoriščanju, prevarah, še posebej pa zlorabah v ljubezenskih, sorodstvenih, poklicnih razmerjih. Besedilo, ki je bilo letos nominirano za Grumovo nagrado, odlikuje natančna karakterizacija dramskih oseb z govorom in dialogom, zgodba pa prikazuje različne odnose in trenutke v nakrhanem zakonu ter človeško neiskrenost nasploh.

Anamarija pride v rodno vas na Primorsko pokopat očeta in se sreča s sosedom Brunom, ki ji razkrije, da je njegov avtistični sinko Marino v resnici njen polbrat. Anamarija otroka odpelje v mesto, kjer živi v jalovem zakonu z nerealiziranim slikarjem Petrom. Za posvojenca najame varuško, študentko Ido, ki je ne zanima nič drugega kot napredovanje po družbeni lestvici. S svojim "šarmom" omreži Petra, Anamarija pa začne obiskovati Bruna, ki ji razkrije dvojno življenje njenega pokojnega očeta Franja. Peter odkrije, da je mali "idiot" pravzaprav "genij", da ustvarja prelepe slike. Prisvoji si njegove risbe in že načrtuje svojo skorajšnjo slavo in zaslužek, ko otrok umre. Morda je prav Anamarija, ki oznani novico, pomagala zaspati Marinu in ga (ali predvsem sebe) s tem odrešila more in zlorab, ki so že presegle vse meje etičnega.

Štirje protagonisti drug drugega nenehno goljufajo. Njihove zlorabe so številne: ljubezenske (navzkrižno prešuštvo), sorodstvene (Bruno preloži skrb za otroka na Anamarijo, pri čemer se sklicuje na sestrsko ljubezen in materinsko skrb), kariernistične (Idina bolestna ambicioznost, Petrova kraja Marinovega avtorstva) in še bi se našlo tega. Peti protagonist, deček Marino, ki radikalno poseže v življenje naveličanega zakonskega para in premešča čustvena in erotična razmerja vseh ostalih, je

odsoten avtist in ga na odru ne vidimo, ampak samo slišimo njegovo nerazločno brbljanje. Je kot odsotno-prisotni "ideal" čistosti, nedolžnosti in kot tak edini sposoben umetniškega ustvarjanja.

Čisti vrelec ljubezni izpisuje to tragično ironijo v konceptu ljubezni, avtorica teksta vzpostavlja resen odnos do problemov, ki jih odpira, Jovanovičeva režija pa vse skupaj skarikira (kar niti ne bi bilo narobe) in v isti sapi tudi zbanalizirala (kar pa je škoda).

Če bi Valter Dragan (Peter) in Petra Rojnik (Ida) svoja lika zastavila drugače, manj transparentno, manj premočrtno, manj meseno, najbrž tudi postavitev ne bi tako hitro zdrknila v banalnost. Draganov Peter je primitiven, grob in vulgaren, hkrati pa je obremenjen še z ojdipovim kompleksom, Petra Rojnik pa je Idino ambicioznost potencirala do slabe in nizkotne karikature. Saša Pavček kot Anamarija in Janez Škof kot Bruno sta pri karakterizacijah mnogo bolj natančna in prepričljiva. Glede na to, da v vlogi Anamarije, nerealizirane igralka v nacionalnem gledališču, nastopa avtorica besedila sama (ki je v resnici igralka v nacionalnem v gledališču, in – za razliko od Anamarije – imenitna igralka), lahko v prizorih, v katerih načenja vprašanja o igralskem poklicu, s katerimi razgalja igralčevo potrebo po (samo)potrjevanju, medtem ko poslušá očitke, da je le statistka, zaznamo tudi nekaj (samo)ironije. Njen igralski občutek za detajl in pravo mero se je pokazal v Anamarijini skoraj nevidni gesti, ko med pospravljanjem mimogrede poboža vazo, ki jo je nekoč poklonila Petru. Janez Škof je svojega Bruna naredil za robatega, a zvitega kmeta brez dlake na jeziku, z žlahtno primorščino pa se je najbolj prikupil občinstvu.

Drama torej odpira vrsto vprašanj o odnosih med ljudmi. Režiser Dušan Jovanović jih sicer razpre, a hkrati, ob le napol posrečeni zasedbi, tudi večkrat prestopi mejo dobrega okusa (na primer Idin in Petrov akt v raznoterih položajih, Petrovo praznjenje in pljuvanje na neuspele malarije, Idine seksualne usluge prek telefona ...). Scenografija Jasne Vastl je borna, sestavljena iz zelo preprostih kosov nekakšnega napol stiliziranega pohištva, kostumografija Bjanke Adžić Ursulov je neenotna in včasih vsiljivo kričeča, glasba Draga Ivanuše pa v prehodih med posameznimi prizori variira "primorske viže" *Kadore* in *Parlami d'amore* ...

Režija odnose med štirimi protagonisti po nepotrebnem vulgarizira in jih preveč dobesedno prikaže v "sočnih" prizorih (v "žanru" Špas teatra), ki na način rumenega tiska lahko zadovoljuje samo "nižje" strasti gledalcev. Skozi takšno pretiravanje, banaliziranje se ne more vzpostaviti režiserjeva (morebitna) ironija do nizkotnih oseb, ampak se uprizoritev v razmerju do besedila v celoti vzpostavi kot še ena vrsta zlorabe. Ostaja vtis, da režiser ni vedel, kaj natančno nam želi sporočiti. Zato se lahko nadejamo, da bodo prihodnje postavitve *Vrelca* bolj uspešne.